

ระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
A Future Vision-Based Social Studies Learning Management
System for Faculty of Education Students at
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹พรชัย เกษะรัมย์ Ponchai kohram

²สุวัฒน์ รักขันโท Suwatsan Ragkhanto

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2}Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: ponchai.koh@mcu.ac.th

Received November 12, 2024; Revised January 29, 2025; Accepted: January 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในอนาคต 2) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในอนาคต 3) เพื่อประเมินและรับรองระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคต 4) เพื่อนำเสนอระบบการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยอนาคต (Futures Research) ด้วยเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 – 1.00 และแบบสัมภาษณ์วิจัยอนาคต (Futures Research) โดยใช้เทคนิค EDFR สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีแนวคิดที่ว่าเด็กนักเรียนต้องเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีมากกว่าที่ได้เรียนจากตำรา ครูจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวตามเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน 2) การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) พัฒนาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พร้อมทั้งสามารถปรับตัวเข้ากับบทบาทพลเมืองในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และเทคโนโลยีดิจิทัล ใน

สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง 4) การประเมินรับรองระบบการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 และ ระบบการสอนมีความเหมาะสมดีแล้ว

คำสำคัญ: ระบบการจัดการเรียนรู้; การสอนสังคมศึกษา; การวิจัยอนาคต

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study knowledge about the future social studies teaching management system 2) to develop the future social studies teaching management system 3) to evaluate and certify the future social studies teaching management system. 4) To present the future social studies teaching system for undergraduate students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This research is mixed methods research. The sample group used in the research consisted of 21 experts selected purposively. The research instrument used was a questionnaire to assess content validity. The consistency value (IOC) was obtained equal to 0.80 - 1.00 and the Futures Research interview using the EDFR technique. The statistics used in the research were to find the base secondary value. Interquartile range, mean, and standard deviation. The research results found that: 1) Development of a future social studies teaching system for undergraduate students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The idea is that students must learn more from what is happening today than they do from textbooks. Teachers must have the ability to adapt to current events. 2) to develop a future vision-based social studies learning management system for faculty of education students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University Statistically significant at the .01 level. 3) Develop ideas for teaching and learning to have knowledge and understanding about social studies, religion, and culture, along with being able to adapt to civic roles in various areas such as economics, history, geography, and digital technology. In a society that is constantly changing 4) The evaluation of teaching system certification is at a high level. with an average of 4.08 and the teaching system is appropriate.

Keywords: Learning management system; Teaching social studies; Future research

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเทศไทยที่ประกอบ ด้วยกำลังคนที่มีการศึกษาสูง ประชากรย่อมมีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์มาเป็นเงาตามตัว แต่สภาพปัจจุบันคุณภาพการศึกษาไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2543) ที่ผ่านมามีพบว่าการเรียนแบบออนไลน์ หรือ Remote Learning พบว่าต่างเจอปัญหาเหมือนกันทั่วโลกเด็กและเยาวชนต้องเผชิญปัญหาความรู้ ถดถอย (Learning Loss) ด้วยสถานการณ์ K-Shaped Recovery ในวงการศึกษาคือ การที่เด็กบางกลุ่มจะสามารถปรับตัวไปได้เร็ว และบางกลุ่มจะไปได้ช้า เรื่องการเรียนออนไลน์ มีอุปกรณ์เพียงพอ มีอินเทอร์เน็ต ครูมีศักยภาพการสอนออนไลน์ ในช่วงที่ผ่านมาจึงได้เห็นการผสมผสานรูปแบบการเรียนหลายแบบ ไทยจะมีทั้งการเรียนออนไลน์ เรียนออนไลน์มาด (คลิปวิดีโอ) และเรียนออนไลน์แบบ แนวน้อมการศึกษาทางเลือกคิดว่าการศึกษาทางเลือกน่าจะมีบทบาทมากขึ้น รัฐบาลอาจจะต้องคอยดูแลช่วยเหลือ จัดทรัพยากรต่างๆ ให้กับชุมชนบ้าง สนับสนุนเรื่องของอุปกรณ์การทดสอบ การจ้างตัวเตอร์ การจ้างครูเพิ่มขึ้น หรือหาสื่อการสอนต่างๆ รวมถึงคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตก็ควรช่วยเหลือ แนวคิดคือไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ต้องไม่ให้เกิดหลุดออกนอกระบบ ใครที่หลุดออกไปแล้วเพราะความยากจนหรือปัญหาอื่นๆ ก็ต้องพยายามไปตามกลับมา และพยายามหาทางช่วยเหลือให้เขาสามารถได้เรียนอยู่ได้ (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค, 2565)

ในสภาพการณ์ทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การสอนสังคมศึกษาจำเป็นที่จะต้องสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เท่าทันสังคม และอยู่ร่วมกันเป็นพลโลกทางสังคม สอดคล้องกับได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ต้องคำนึงถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงต้องเน้นประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก โดยถือว่ากลุ่มนักเรียนมีความสำคัญ มีครูเป็นมัคคุเทศก์ที่เชี่ยวชาญนำทาง รวมทั้งการใช้การสอนหลายวิธี เป็นต้นว่า การสอนแบบสืบสวน แบบหน่วยการสอน แบบสถานการณ์จำลอง การสอนแบบแก้ปัญหา รวมทั้งให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ทั้งโดยการทำงานเป็นกลุ่มและทำงานตามลำพัง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) สอดคล้องกับมนัสนันท์ หัตถศักดิ์ ได้กล่าวว่า ครูสังคมศึกษายุคนี้จึงต้องให้ความสำคัญในการจัดห้องเรียนที่นำเอาเทคโนโลยีมาเสริมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ให้แรงจูงใจ มีการแข่งขันมีรางวัล จะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้น ในการเรียนรู้และครูต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ปัจจุบันโลกได้เข้ายุคดิจิทัล ยุคของข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี ซึ่งพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคน รวมทั้งลักษณะการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไป (มนัสนันท์ หัตถศักดิ์, 2557) ส่งผลให้การใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันเปลี่ยนไปด้วย อาชีพใหม่เกิดขึ้นอาชีพเก่าบางอาชีพจะลดความสำคัญลงส่งผลให้เกิดแนวโน้มที่ชัดเจนเกี่ยวกับความจำเป็นของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ประกอบอาชีพต้องปรับตัวและพร้อมเรียนรู้ใหม่อยู่เสมอ ความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลด้วยทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ใหม่ๆ

คนรุ่นใหม่ต้องรู้จักใช้เครื่องมือและช่องทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ ล้วนมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน ผู้เรียนผู้สอนและผู้กำหนดนโยบายควรตระหนักถึงข้อมูลดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของคนไทยให้พร้อมกับโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ และตระหนักรู้สิ่งต่างๆ ดังนั้นโรงเรียนควรมีการจัดการรวมความรู้และทักษะที่จำเป็นเข้าไว้ด้วยกัน มีระบบสนับสนุนที่ได้มาตรฐาน มีการประเมิน

หลักสูตรและการเรียนสอนการพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ และเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาพร้อมที่จะเจริญเติบโตในโลกดิจิทัลที่เชื่อมต่อกันได้ทั่วโลก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร บุคคลทั่วไปหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะและความรู้ความสามารถในวิชาการอันจะนำไปสู่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และพัฒนาสังคมในวิชาชีพครู อันมีคุณธรรม จริยธรรมที่ถูกต้องบุคลากรทางการศึกษาให้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใสใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญาและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติเป็นบัณฑิตที่มีความรู้จริงและรอบรู้ในศาสตร์ด้านหลักสูตรและการสอนตามแนวทาง พระพุทธศาสนาบูรณากับศาสตร์สมัยใหม่ เป็นผู้นำจิตใจและปัญญามีความสามารถในการแก้ปัญหา รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาต้องประสบปัญหาทางการเรียนอาจเนื่องด้วยสถานการณ์ โรคระบาด การเรียนการสอนเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบออนไลน์ เพื่อไม่ให้เกิดการศึกษาของเด็กไทย ต้องหยุดหรือขาดตอนไป ผลกระทบอีกด้านของการศึกษาในระดับสูงขึ้น คือวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ที่เด็กนักเรียนนักศึกษาจะต้องปรับวิธีการเรียนการสอนมาเป็นแบบออนไลน์มากขึ้น ระบบที่ปรับเปลี่ยนใหม่ ย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ที่ต้องหาทางปรับปรุง และเลือกในแนวทางที่ดีที่สุด ให้การศึกษาต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย และเทคโนโลยีในช่วงเวลาสั้นๆ แต่หากการศึกษาต้องปรับตัวในระบบออนไลน์ ซึ่งอาจทำการเปลี่ยนภาพรวมของระบบการศึกษา การศึกษาที่มีรูปแบบเป็นแพลตฟอร์ม (Education platform) นักเรียนจะเป็นฝ่ายเลือกสิ่งที่เรียนตามความสนใจ นักเรียนเข้าใจความชอบและสิ่งที่ตัวเองเรียน นักเรียนอยากเรียนในวิชาที่เหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยสนใจจะศึกษาระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อจะได้เห็นระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าควรมีลักษณะอย่างไร มีระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. เพื่อนำเสนอระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. เพื่อประเมินและรับรองระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย ในรูปแบบการวิจัยอนาคต (Futures Research) ด้วยเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) การใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากผลการสัมภาษณ์นั้นจะมีการนำเทคนิค Delphi มาใช้ในการเก็บข้อมูล 2-3 รอบและนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์/สังเคราะห์เชิงสถิติหาค่ามัธยฐาน Md (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ IR (Inter Quartile Range) เพื่อหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยจำนวน 4 กลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด กลุ่มผู้บริหารจำนวน 5 คน กลุ่มอาจารย์ จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 5 คน กลุ่มครู จำนวน 6 คน รวม 21 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ผู้เชี่ยวชาญที่จะเชิญมาให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ วิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญและความรอบรู้อย่างลึกซึ้งในศาสตร์แต่ละกลุ่ม และที่สำคัญมีความพร้อมที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยในการพิจารณาฉันทามติเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 3 ประเภทด้วยกัน คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นคำถามปลายเปิด แบบสอบถาม (Questionnaire) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสนทนากลุ่มในครั้งนี้จะนำประเด็นข้อมูลที่ผ่านมาการวิเคราะห์/สังเคราะห์สร้างเป็นฉากภาพอนาคตตามขั้นตอนคัดเลือกและเชิญผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัยทำการค้นหาข้อมูลภาคเอกสารโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR โดยการค้นคว้าและอ่านจากวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องทางด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับมาจัดทำข้อมูลและเตรียมนำเสนอข้อมูลมาดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ถูกคัดเลือกมาจำนวน 21 คน หลังจากนั้นจับแยกและประเด็นทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำข้อมูลไปสร้างเครื่องมือในแบบสอบถามปลายเปิดให้ครอบคลุมทุกประเด็นหลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและนำข้อมูลที่ได้นั้นนำไปสังเคราะห์สร้างฉากภาพอนาคตเป็นการต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบยืนยันสามเส้า คือ การนำข้อมูลจากทั้ง 3 แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากเหตุการณ์ 3 ที่ และ จากเทคนิค 3 เทคนิคการวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยจะมีการนำข้อมูลคำตอบมาวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุกรอบ เพื่อหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1) การ

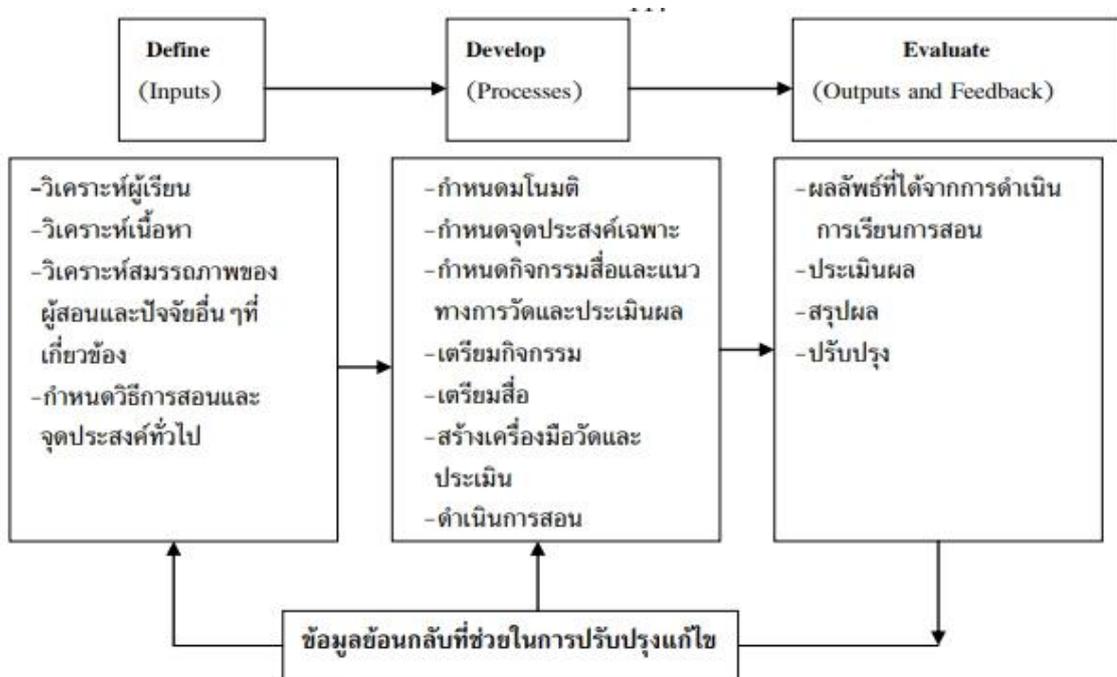

ปรับทิศทางการสอน การสอนสังคมศึกษาคควรใช้ตัวอย่างและเหตุการณ์จริง แทนที่จะอิงแค่ตำราเรียน เพื่อช่วยให้เด็กสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น พร้อมกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียน การสอนที่ทันสมัย 2) การใช้เทคโนโลยี การใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น วีดีโอหรือการไลฟ์สดในการสอน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) การพัฒนา เทคนิคการสอน ครูต้องปรับการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและความสนใจของนักเรียน พร้อมพัฒนา ทักษะการคิดและการทำงานร่วมกันในห้องเรียน 4) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากการ สอนความรู้แล้ว การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในตัวนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เด็กมี คุณสมบัติที่ดีในสังคม 5) การปรับเนื้อหาการสอน เนื้อหาการเรียนไม่ควรแน่นเกินไปและควร สอดคล้องกับอายุของเด็ก เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่รู้สึกหนักเกินไป 6) การ เรียนรู้จากชีวิตจริง เนื้อหาการเรียนการสอนควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เช่น การบริหารการเงิน การ ลงทุน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 7) การพัฒนาในศตวรรษที่ 21 การจัดการ เรียนรู้ต้องเตรียมเด็กให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ โดยการพัฒนาคุณลักษณะของคน ในยุคดิจิทัลที่มีทักษะและความคิดสร้างสรรค์ 8) การปรับตัวของครู ครูต้องปรับตัวให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ และสามารถสื่อสารข้อมูลที่ ทันสมัยให้กับนักเรียน 9) การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่นักเรียนมี ส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับครู เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ และ 10) การพัฒนาความสามารถในชีวิต การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาคควรช่วยให้เด็ก สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยเข้าใจประวัติศาสตร์และสามารถปรับตัวในสังคมได้ ดี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคต

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีผลการวิจัยดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ข้อมูลย้อนกลับที่ช่วยในการปรับปรุงแก้ไข

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการประเมินและรับรองระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการประเมินรับรองระบบการสอนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4.14 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านภาพรวมของระบบโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านผลย้อนกลับ (Feedback) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ (Output) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านบริบท (Context) มีค่าเฉลี่ยที่ 4.09 ถัดลงมาคือองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.12 และองค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่า จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีความคิดเห็นรับรองระบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ ระบบการสอนมีความเหมาะสมแล้ว จำนวน 4 คน และ ระบบการสอนไม่เหมาะสม แต่ควรปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จำนวน 1 คน ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังนี้ 1) การพัฒนาระบบการสอนจะมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นหากมีการบูรณาการกับหลักธรรมหลักการทางพระพุทธศาสนา เช่น กระบวนการสอนตามแนวพุทธศาสนา 2) ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดเป้าหมายที่มีความทันสมัยมากขึ้น และจูงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3) เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าระบบการสอนที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการสร้างความรู้ทักษะการเรียน

การสอนสังคมศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนรู้สูงขึ้นได้จริง ควรมีการเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อนำเสนอระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีผลการวิจัยดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การวิเคราะห์บริบท (Context analysis) ในการวิจัยนี้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ความพร้อมของอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทักษะใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเบื้องต้น หลักการและเหตุผลของระบบการสอน วัตถุประสงค์ของระบบการสอน และผู้ใช้งาน เป็นองค์ประกอบด้านบริบท (Context) อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model

องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์และกำหนดปัจจัยนำเข้า (Input factors analysis) ในการวิจัยนี้ ได้แก่ แนวทางการจัดกิจกรรมการสอน สภาพแวดล้อมการสอน คุณลักษณะผู้สอน คุณลักษณะผู้เรียน เป็นองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model

องค์ประกอบที่ 3 การเตรียมความพร้อม (Preparation) ในการวิจัยนี้เป็นองค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model

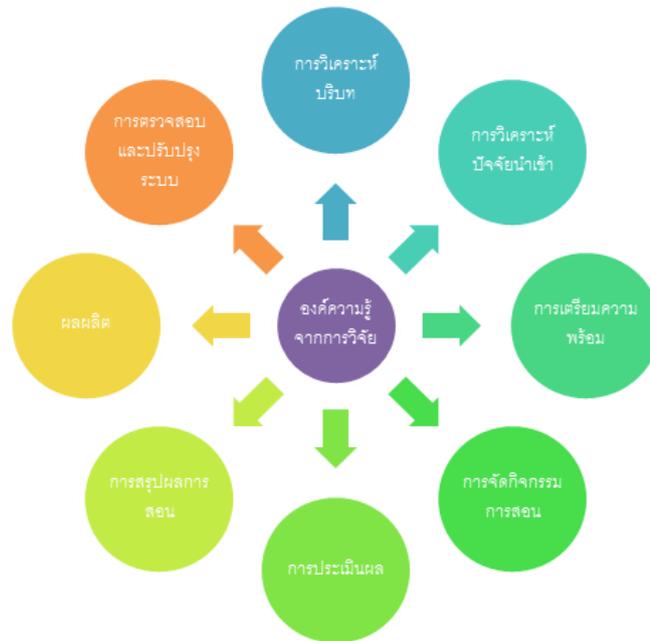
องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Teaching process) ในการวิจัยนี้ ได้แก่ วิธีการจัดกิจกรรมการสอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอน การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนที่ 3 ขั้นทำกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์กลุ่มย่อยแสวงหาความรู้ร่วมกัน ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ และ ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผล อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ในการวิจัยนี้เป็นองค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model

องค์ประกอบที่ 6 การสรุปผลผลการสอน (Learning Summary) ในการวิจัยนี้เป็นองค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model

องค์ประกอบที่ 7 ผลผลิต (Result) ในการวิจัยนี้เป็นองค์ประกอบด้านผลลัพธ์ (Output) อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model

องค์ประกอบที่ 8 การตรวจสอบและปรับปรุงระบบ (Adjust) เป็นขั้นตอนการตรวจสอบปรับปรุง และแก้ไขระบบการสอนจากผลการใช้ของผู้ใช้ระบบ ในการวิจัยนี้เป็นองค์ประกอบด้านผลย้อนกลับ (Feedback) อ้างอิงตามระบบ CIPOF Model ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การปรับทิศทางและระบบการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเน้นให้การเรียนการสอนในปัจจุบันไม่ควรอิงแค่ตำราเรียน แต่ต้องใช้ตัวอย่างหรือแบบอย่างในการสอน เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ โดยการสอดแทรกเหตุการณ์บ้านเมืองเข้าไปในเนื้อหาการเรียน การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กสนุกและได้รับความรู้ที่มีคุณค่าเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยการใช้หลักการของศาสตร์พระราชา การพัฒนาเทคโนโลยีและการเข้าถึงข้อมูลทำให้ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน รวมถึงการพัฒนาเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน และความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีในแต่ละคนสอดคล้องงานวิจัยของพระมหาสาคร ภักดีนอก ได้ศึกษาเรื่อง ทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2555-2564) ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า ควรคำนึงถึงทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในทางการศึกษาที่สำคัญ เช่น ความเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และความพร้อมในทุกด้านของมหาวิทยาลัย (พระมหาสาคร ภักดีนอก, 2555)

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันและอนาคตการพัฒนาการสอนวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบัน โดยการนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาสอน เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้จากสถานการณ์จริง นอกจากนี้ วิชาสังคมศึกษายังเป็นวิชาที่หลากหลายและเด็กสามารถค้นหาความรู้ได้จากอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ต่างๆ แต่ปัญหาที่สำคัญไม่ใช่แค่เด็กที่เก่ง แต่เป็นการขาดคุณธรรมและจริยธรรมในตัวนักเรียนคล้อยงานวิจัยของวิภาพรรณ พินลา ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนว

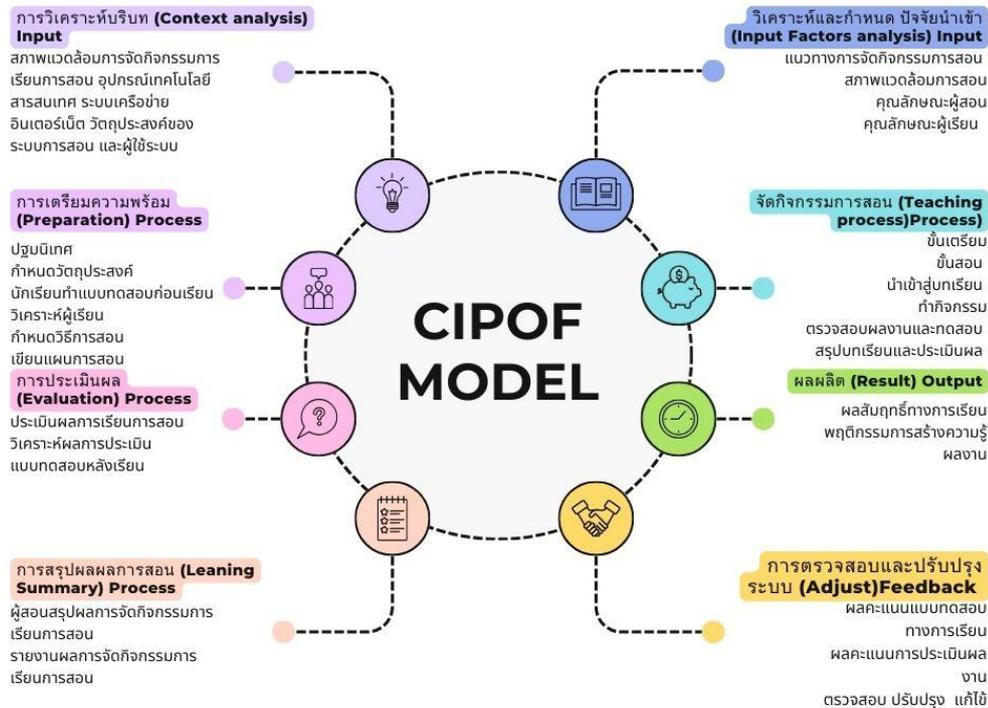
ทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (วิภาพรรณพินลา, 2560)

3. การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน บรรยากาศห้องเรียนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญโดยอย่างยิ่งการส่งเสริมให้ครูได้จัดการนิเทศหรือการจัดบอร์ดภายในห้องเรียนที่มันสามารถเอื้อเพื่อต่อการเรียนการสอนควรจะมีความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียนให้เขาได้แสดงออก ปัจจุบันครูมีสื่อ วีซีดี ไอทีเปิดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ทุกวันนี้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ การทำวิดีโอสั้น หรือการไลฟ์สดให้ดูผ่านสื่อออนไลน์เรียนรู้ได้ด้วยการลงมือทำ บางที่การเรียนแบบมีส่วนร่วมทั้งครูด้วยและเด็กด้วย บางที่ต้องเรียนรู้ไปด้วยกันเพราะว่าเนื้อหาบางอย่างครูต้องเรียนรู้ไปกับเด็ก อย่างเรื่องใหม่ๆ บางทีครูอาจจะไม่ทันเด็ก ถ้าเป็นครูรุ่นใหม่อาจจะทันเด็ก แต่ถ้าเป็นคนรุ่นเก่าต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กไปด้วยครูคือสื่อทุกอย่าง ครูเป็นสื่อที่สามารถพูดให้เด็กสามารถมองเห็นภาพได้ครูจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์กับให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา วรวัฒน์ชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ในอดีตเราเชื่อกันว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวคนบางคนมาตั้งแต่เกิด จนกระทั่ง ปัจจุบันเป็นยุคแห่งวิทยาการการศึกษาและการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทำให้ความเชื่อดั้งเดิมที่เคยมีมา ปรับเปลี่ยนไป โดยส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นความสามารถที่มีอยู่ใน ตัวมนุษย์ทุกคนตั้งแต่เกิดจะมีมากหรือน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการใช้ทักษะและความสามารถ ของแต่ละบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ เนื้อหาที่จัดการเรียนการสอนที่เขาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันควรจะเป็นเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบัน วิธีการหาเงิน การลงทุน การเก็บเงิน เพราะว่าบางที่อาจจะไม่มีในบทเรียน แต่เราต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง (ปัญญา วรวัฒน์ชัย, 2563)

4. ภาพอนาคตของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในอนาคต การปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยไม่จำกัดแค่เนื้อหาจากตำราเรียนเท่านั้น เพราะตำราอาจจะไม่ทันสมัยกับเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น อาชีพบางอาชีพอาจจะเปลี่ยนแปลงไป ครูต้องสามารถปรับตัวเพื่อให้การเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเนื้อหาสาระบางเรื่องไม่ควรใส่เข้าไปในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม ควรเพิ่มเติมเนื้อหาที่เหมาะสมตามขั้นตอนการเรียนรู้และอายุของนักเรียน เพื่อไม่ให้เนื้อหามีความหนาแน่นเกินไปวิชาสังคมศึกษาจึงไม่ใช่แค่วิชาเรียน แต่เป็นวิชาชีวิตที่ช่วยให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนควรเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เข้าใจความเป็นมาของประเทศและสังคมในปัจจุบัน สอดคล้องงานวิจัยของสุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า ภารกิจ 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมกับองค์ประกอบเปลี่ยนแปลงขององค์การอีก 4 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างองค์การ เทคโนโลยีบุคลากร และวัฒนธรรมองค์การอยู่ในระดับมาก (สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, 2550)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องระบบการจัดการเรียนสังคมศึกษาในอนาคตสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้้องค์ความรู้ใหม่ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 CIPOF Model

บทสรุป

ระบบการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ให้เด็กสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ รวมถึงการพัฒนาวิธีการสอนที่ตอบสนองความสนใจและความแตกต่างของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยในอนาคตการจัดการกระบวนการเรียนการสอนจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเทคโนโลยีและสังคม โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียน และการปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับทักษะชีวิตในสังคม เช่น การบริหารเงิน การลงทุน หรือการเก็บออม และสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการแก้ปัญหาของนักเรียน ให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1.2 ควรมีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนออนไลน์ที่สามารถเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้ การใช้สื่อดิจิทัลในการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะของอาจารย์ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

2.2 ควรศึกษาระบบการสอนที่ใช้ประสบการณ์และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การเรียนการสอนเหมาะสมกับความต้องการและการพัฒนาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญาญา วรวิวัฒน์ชัย. (2563). การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สาขาวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 12(2): 14 -31.
- พระมหาสาคร ภัคตินอก. (2555). ทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 – 2564). *วิทยานิพนธ์ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. (2565). *บทความทิศทางการศึกษาโลก 2565*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 14 กันยายน 2565 จาก <https://www.eef.or.th/article-education-direction-2565/>.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2557). *การสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- วิภาพรรณ พินลา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารปาริชาติ*, 30(1): 13 -34.
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2550). อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

